

שחר בוקמן
עורך אקולוגיה וסביבה

ציטוט מומלץ

בוקמן ש. 2020. דבר העורך.
אקולוגיה וסביבה 11(2).

23 ביוני, 2020

גיליון קיץ 2020 / כרך 11(2)

דבר העורך

קוראות וקוראים יקרים,

לנגד עינינו נכתב פרק חדש בהיסטוריה האנושית – מגפה עולמית הביאה לעצירה כמעט מוחלטת של הכלכלה הגלובלית, לסגירת גבולות לאומיים, לסגירת מקומות עבודה רבים ומוסדות חינוך ולהסתגרות כל אדם בביתו. החשש מתחלואה ומתמותה שיתפשטו בגידול מעריכי חסר שליטה הביא את הממשלות ברוב העולם לפגוע אנושות באורח החיים, להגביל את הניידות

ולצמצם את מגוון הפעילויות היצרניות והחברתיות לכדי אלה הנחשבות חיוניות בלבד.

מגפת הקורונה נגרמה ככל הנראה מנגיף ששכן אצל בעל חיים פונדקאי – עטלף או חיית בר אחרת, שנמכר למאכל בשוק בעיר ווהאן שבסין – ועבר לאדם. כך החלה השתוללותה של המגפה. מחלות מידבקות המועברות מבעלי חיים לבני אדם (מחלות זואוונטיות) מוכרות לאורך ההיסטוריה האנושית ואף היה להן בעבר חלק פעיל בעיצוב פרקים חשובים בה. לפני כ-80 שנה חלה עלייה בהתפרצות מחלות מידבקות, מרביתן (60%) זואוונטיות. מחלות אלה הן מסיבות המוות הנפוצות ביותר בעולם, והן גובות את חייהן של כ-17 מיליון נפשות בשנה.

מדענים מזהירים שהכיבוש האנושי של שטחים פתוחים טבעיים וניצולם תוך פגיעה נרחבת בחי ובצומח נושא בחובו מחיר בריאותי כבד לאדם. הדבר מביא ליותר ויותר אינטראקציות בין בני אדם ובעלי חיים, וככל שהן מתרבות, כך גדל הסיכוי שנגיף מסוכן ימצא את דרכו ליונק הדומיננטי על פני כדור הארץ. בני האדם, שלרוב מצטופפים במיליוניהם בערי ענק, הם 36% מביומסת היונקים, בעוד יונקי הבר הם 4% בלבד מביומסה זו (כל השאר הן חיות משק, וגם הן גורם מתווך של מחלות מידבקות רבות, כגון שפעת החזירים והעופות). חשוב לציין שגם מי שלא צד חתולי ביצות ולא אוכל עטלפים, משתמש במוצרים שייצורם מצריך חדירה לבתי הגידול של חיות הבר או גידול חיות משק בתנאי תברואה ירודים מאוד.

המשבר העולמי כואב. אך כל משבר הוא גם הזדמנות. זו הזדמנות לשינוי עולמי במגוון רחב מאוד של תחומים. גם בחלוקי המגפה ובהיעלם הפחד יש לצפות שתינתן תשומת לב מיוחדת לאזהרותיהם של אקולוגים מפני המשמעויות של הרס בתי גידול. יש לקוות שהן לא ימשיכו ליפול על אוזניים ערלות של אנשים שלא מבינים איזו תועלת יש בטבע. מגבלות נוקשות צריכות להיות מוצבות על ציד בעלי חיים ועל סחר בהם, אבל בעיקר על הניצול חסר הרסן של משאבי הטבע. חיזוק חוסן של המערכות האקולוגיות יחזק את החוסן הכלכלי העולמי. יש לחתור באומץ למען שינוי פרדיגמות, כדי שמהקריסה הכלכלית יצמח עתיד טוב יותר.

בחלקת האלוהים הקטנה של אקולוגיה וסביבה, בגיליון שרובו ככולו נכתב בימים שלפני הסערה, תוכלו בכל זאת לקרוא בין השאר תכנים הקשורים להרס בתי גידול ולאינטראקציות בין בני אדם לבעלי חיים, ואף ריאיון שערכתי רגע לפני סגירת הגיליון עם אחת הדמויות הבכירות במשק – מנהל רשות המיסים, המצביע על קשר ישיר בין התמודדות עם מגפת הקורונה לבין היערכות למשבר האקלים.

אני מאחל בריאות לכולם, ושנצא מהמשבר מחוזקים ונבונים יותר.

קריאה נעימה,

שחר בוקמן